

Kopja Informali ta' Sentenza

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH AZZOPARDI**

Seduta tat-30 ta' April, 2012

Citazzjoni Numru. 916/2010

Consiglio D'Amato

-vs-

**Awtorita' għat-Trasport f'Malta u Bonnici Bros Limited
(C-3905)**

Il-Qorti,

Rat ir-rikors ġuramentat ipprezentat fl-14 ta' Settembru 2010 li permezz tiegħu l-attur ippremetta:

Illi huwa jippossjedi porzjoni art indikata fuq il-pjanta hawn mehmuża bħala Dokument A, liema proprjeta' tinsab f'numru 2 Triq il-Latmija, Wied il-Għajn.

Illi l-intimati bħala parti minn proċess ta' *road widening* fi Triq Wied il-Għajn u fil-kors ta' dawn il-proċeduri marru *oltre* l-proprjeta' li ġiet esproprijata għal dak il-għan u

Pagna 1 minn 8

Qrati tal-Gustizzja

daflu fil-proprjeta' posseduta mir-rikorrenti minghajr permess tiegħu u waqqgħu xi kmamar li kienu jinsabu hemmhekk.

Illi tali aġir da parti tal-intimati huwa abbużiv u illegali u jledi d-drittijiet possessorji tar-rikorrenti.

Għaldaqstant igħidu l-intimati għaliex din l-Onorabbli Qorti m'għandhiex:

1. Tiddikjara lill-intimati li spoljaw lill-esponenti fit-gawdija tal-proprjeta' minnu posseduta fuq imsemmija; u
2. Tikkundanna lill-intimati sabiex fi żmien qasir u perentorju li jiġi hekk lilhom prefiss jirrsprestinaw il-proprjeta' fi stat prestinu taħt dawk il-provvedimenti xierqa u jirriprestina il-proprjeta' fi stat prestinu taħt dawk il-provvediment xierqa u opportuni u fin-nuqqas li jagħmlu hekk, tawtorizza lill-esponenti sabiex jagħmlu l-istess xogħlijiet a spejjeż tal-intimati u dan jekk hemm bżonn bl-opra ta' periti nominandi.

Bl-ispejjeż kontra l-intimati u b'riżerva għal kull azzjoni ulterjuri spettanti lir-rikorrenti, liema intimati huma minn issa ngunti għas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni maħlufa tal-attur u l-lista tax-xhieda.

Rat ir-risposta ġuramentata tas-soċjeta' konvenuta Bonnici Bros Limited (C-3905), ippreżentata fit-8 ta' Ottubru 2010, li permezz tagħha eċċepiet:

- 1) Illi preliminarjament, ir-rikors ġuramentat ġie intavolat *fuori termini* in kwantu ma giex intavolat entru x-xahrejn li tistipula l-liġi f'każ ta' *action spoli*;
- 2) Illi preliminarjament ukoll, u minghajr preġudizzju għas-suespost, is-soċjeta' esponenti mhijiex il-leġittimu kuntradittur *stante* illi hija – in kwantu kuntrattur li aġġudika l-kuntratt pubbliku in kwistjoni – ma tistax tiġi kkundannata tagħmel xogħol ta' ripristinu;

Kopja Informali ta' Sentenza

3) Illi fil-mertu, l-attur irid jipprova l-pussess tiegħu *stante* li l-attur m'għandux pussess fiżiku tal-proprjeta' mertu tal-kawża, u in *ogni* każ il-kuntratt ta' diviżjoni esebit ma jammontax għal prova ta' pussess;

4) Illi fil-mertu, l-infondatezza tat-talbiet attriċi, *stante* illi kwalunkwe xogħol li sar minnha sar biss fuq struzzjonijiet miktubin u pjanti mgħoddija lilha mill-Awtorita' għat-Trasport f'Malta;

5) Eċċezzjonijiet ulterjuri permissibbli mil-liġi minn issa riservati.

Rat id-dikjarazzjoni maħlufa tas-socjeta' konvenuta Bonnici Bros Limited u l-lista tax-xhieda.

Rat ir-risposta ġuramentata tal-Awtorita' għat-Trasport f'Malta, ipprezentata fl-20 ta' Ottubru 2010, li permezz tagħha eċċepiet:

1. Illi *in linea preliminari*, it-talbiet attriċi huma insostenibbli u inammissibbli billi l-kawa saret barra t-terminu stipulat fl-artikolu 535(1) tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta.

2. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost u wkoll *in linea preliminari* l-azzjoni ta' spoll hija insostenibbli u inammissibbli billi ma jirrikorrux l-elementi meħtieġa sabiex tirnexxi l-azzjoni ta' spoll.

3. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost u wkoll *in linea preliminari*, l-attur għandu jipprova li huwa effettivament kellu l-pussess tal-art mertu tal-każ; il-kuntratt ta' diviżjoni li ppreżenta l-attur mar-rikors ġuramentat tiegħu mhuwiex suffiċjenti bħala prova ta' pussess tal-proprjeta' in kwistjoni.

4. Illi mingħajr preġudizzju u wkoll *in linea preliminari*, dina l-kawża ta' spoll hija insostenibbli u inammissibbli b'effett tas-sub-artikoli (2) u (3) tal-Artikolu 12 tal-Kap 88 tal-Liġijiet ta' Malta.

5. Illi subordinatament u mingħajr preġudizzju għas-suespost, l-Awtorita' intimata ma kkommettiet ebda spoll kontra l-attur u dana anke peress illi l-Awtorita' m'hijiex persuna fiżika kwindi ma tista' qatt tikkommetti spoll kif qed jiġi allegat mill-atturi; u *inoltre* peress illi l-proġett in kwistjoni sar fi-interess u għal skop pubbliku;

6. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost, qabel ma' l-Awtorita' intimata bdiet ix-xogħlijiet fuq il-proġett *tar-road widening* fi Triq Wied il-Għajn f'Marsaskala, ħadet ħsieb li ssegwi l-proċeduri kollha ordinarji li normalment isiru sabiex il-proġett ikun jista' jsir u sabiex il-pubbliku jkun debitament notifikat. Fil-fatt, per eżempju mill-proċess għal ottjenimnet tal-premessi relattivi mill-MEPA, il-pubbliku in ġenerali jiġi nfurmat bil-proġett u għalhekk kwalunkwe persuna li għandha l-opportunita' li ssegwi dak kollu li jkun qed jiġri u jieħu azzjoni legali fejn jidhirlu xieraq. *Inoltre*, per eżempju, l-Awtorita' qdiet l-obbligi u d-doveri kollha mistennija minnha sabiex il-proċess ta' esproprijazzjoni jingħata inizju iżda għandu jiġi preċiżat illi effettivament il-proċess ta' esproprijazzjoni, inkluż in-notifikar tal-persuni konċernati, huwa komputu tad-Dipartiment tal-Artijiet, liema Dipartiment huwa deskritt fil-Kapitolu 88 tal-Liġijiet ta' Malta bħala l-awtorita' kompetenti f'dan l-ambitu.

7. Illi għalhekk l-attur biex jissalvagwardja d-drittijiet pretiżi minnu, seta' abbażi tal-allegazzjonijiet tiegħu jniedi l-proċeduri legali apposti sabiex jissalvagwardja l-pretenzjonijiet tiegħu.

8. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost, il-każ in mertu jirrigwarda *semmai* għemil amministrattiv u għalhekk l-attur kellu jinkwadra l-azzjoni tiegħu skond l-Artikolu 469A tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta.

9. Illi *inoltre* u mingħajr preġudizzju għas-suespost, l-Awtorita' intimata tinsab sorpriża b'dak li qed jiġi allegat mill-attur u dana peress illi l-istess Awtorita' kienet qalet kjarament x'kienet il-pożizzjoni tagħha meta l-istess attur ħareġ mandat li jgib in-numru 1577/2009 li ntlahaq mill-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili kif preseduta mill-

Kopja Informali ta' Sentenza

Onor Imħallef Gino Camilleri, l-Awtorita' intimata ma tistax tippristina l-kmamar li kienu twaqqgħu u li l-attur qiegħed issa jitlob li jsiru.

10. Illi in oltre u mingħajr preġudizzju għas-suespost, wara li l-attur waqqaf lill-Awtorita' intimata permezz tal-mandat ta' inibizzjoni hawn fuq imsemmi, milli teżegwixxi r-riparazzjonijiet neċessarji wara li twaqqgħu l-kmamar, issa biddel fehemtu u jrid li dawn ix-xogħlijiet jsiru u dana bil-konsegwenza li jekk għal xi raġuni l-Awtorita' intimata tiġi ordnata teżegwixxi x-xogħlijiet, hi ħa tinkorri spejjeż addizzjonali u ferm sostanzjali.

11. Salv eċċezzjonijiet ulterjuri.

Bl-ispejjeż.

Rat id-dikjarazzjoni maħlufa tal-Awtorita' għat-Trasport f'Malta u l-lista tax-xhieda.

Semgħet ix-xhieda, rat l-affidavits u l-verbali tas-seduti;

Rat l-atti proċesswali kollha;

Rat il-verbal tas-seduta tal-1 ta' Marzu 2012 fejn il-kawża ġiet differita għas-sentenza wara li l-Avukati rispettivi ttrattaw il-kawża;

Ikkunsidrat;

Illi għandu jingħad illi *nonostante* l-kontenut tar-rikors promotur, matul il-kors tal-kawża l-attur għamilha ċara li huwa kien qed jipproponi azzjoni *ai termini* tal-Artikolu 534 tal-Kodiċi Ċivili illi jipprospetta l-azzjoni hekk imsejħa *manutentionis*. Dan jgħid illi:

“Kull min ikun jinstab fil-pussess ta' liema xorta jkun, ta' ħaġa immobbli jew ta' universalita' ta' ħwejjeġ mobbli, jista', fi żmien sena mill-molestja, jitlob li jinżamm f'dak il-pussess basta li ma jkunx ħa b'idejh il-pussess mingħand il-konvenut bi vjolenza jew bil-moħbi, jew ma jkunx kiseb mingħandu dak il-pussess b'titolu prekarju.”

Illi naturalment l-attur anke imposta l-provi tiegħu fuq din l-azzjoni għaliex filwaqt li l-azzjoni li għaliha qed jopponi l-kawża saret fix-xahar ta' Settembru 2009 (affidavit tal-istess attur) il-kawża ġiet intavolata fl-14 ta' Settembru 2010 u allura kwazi sena wara; kwindi l-azzjoni ta' spoll kienet ampjament perenta.

Illi l-Qorti tal-Appell fis-sentenza tagħha fl-ismijiet “**Teresa Cachia vs Joseph Caruana**” mogħtija fis-6 ta' Diċembru 2004 iċċitat sentenza riportata fil-Volum XIII-1-86 fl-ismijiet “**J. Tabone vs J. Flavia**” fejn intqal illi:

“Hu prinċipju ġenerali illi n-natura ta' indoli ta' azzjoni għandu jiġi regolat mit-termini tal-att li bih inbdew il-proċeduri u dan hu veru partikolarment f'materja ta' azzjoni possessorja.

Pero' jista' jagħti l-każ li mit-termini taċ-ċitazzjoni ma jkunx jista' jiġi desunt faċilment liema hi l-azzjoni verament intentata mill-attur, u jista' jkun ukoll li dan sar deliberatament bil-ħsieb li b'dan il-mod l-attur jiġi qed jeżerċita flimkien l-azzjoni ta' manutenzjoni u dik ta' spoll flimkien. Imma dan mhux permess għax dawn iż-żewġ azzjonijiet għad illi għandhom ħafna punti ta' kuntatt bejniethom huma assolutament distinti fin-natura u l-iskop tagħhom u huma immexxija minn regoli ta' proċedura diversi ... u ma jstgħux jiġu eżerċitati konfużament u flimkien b'domanda waħda...”.

Illi għalhekk huwa ċar li l-Qorti trid teżamina l-att promotur biex tara jekk l-azzjoni proposta fil-fatt hijex dik ta' spoll u jidher ċar anke minn eżami superfiċjali tal-att promotur li fil-fatt il-kliem użat jagħmlu riferenza ċara għal din l-azzjoni. Infatti l-istess attur fl-ewwel talba tiegħu qed jitlob dikjarazzjoni li *l-intimati spoljaw lill-esponenti fit-tgawdija tal-proprjeta' minnu posseduta fuq imsemmija*. It-tieni talba imbagħad hija għall ripristinar tal-pussess. L-Artikolu 534 jipprospetta molestja u l-attur irid jitlob li jinżamm fil-pussess filwaqt li l-Artikolu 535 jipprospetta li l-attur ikun ġie *“imneżża' mill-pussess”* kif qed jallega l-attur f'din il-kawża anke jekk hemm sentenzi li jindikaw li

pussessur li jkollu l-pussess interrott jista' jitlob li jieħu lura dak il-pussess taħt l-Artikolu 534, dejjem jekk jikkonkorru l-elementi kollha biex tali azzjoni tista ssir; u ċjoe' li l-pussess ikun ta' immobbli jew universalita' ta' ħwejjeġ immobbli, il-molestja, l-azzjoni proposta fi żmien sena u li l-attur stess ma jkunx ħa l-pussess huwa stess bi vjolenza jew bil-moħbi. ("**Dalli vs Laferla**", Appell, 6 ta' Ottubru 1999). Ma' dan wieħed għandu jżid li l-attur irid ikun ippossjeda '*animo domini*'.

Illi ġie wkoll ritenut fl-istess kawża "**Tabone vs Flavia**" illi "*Jekk b'dan kollu l-Qorti tirritjeni illi l-azzjoni eżerċitata hija dik ta' spoll u l-attur ma jippruvax illi hu intent dik l-azzjoni fiż-żmien ta' xahrejn preskritt mill-liġi, l-azzjoni taqa' mħabba nuqqas ta' wieħed mir-rekwiżiti essenzjali tagħha mingħajr ma jkun hemm bżonn li jiġi ndagat jekk jirrikorrux anke r-rekwiżiti l-oħra, u ċjoe' dak tal-pussess jew detenzjoni anke biss bħala fatt u dak tat-turbattiva li timmerita l-protezzjoni tal-azzjoni possessorja. Barra minn hekk l-azzjoni tkun perenta jekk tigi eżerċitata wara xahrejn minn meta jkun sar l-ispoll u ż-żmien għall-azzjoni jibda għaddej mill-ġurnata tal-ispoll u mhux minn meta l-attur isir jaf bih.*" ("**Michael Mamo vs Philip Grima**" – Vol XLII – ii – 913).

Illi għalhekk jekk il-Qorti (kif qed tagħmel) tqis l-azzjoni bħala waħda ta' spoll ma hemmx dubju li l-ewwel eċċezzjoni tal-konvenuti għandha tintlaqa', u dan għaliex l-Qorti hija tal-fehma li nonostante kollox il-kawża kif inhija istitwita hija waħda ta' spoll. Dan joħroġ ċar mhux biss mill-premessi iżda anke mit-talbiet relattivi illi kif ġja' ndikat addirittura jinkludu il-kelma *spoljaw*.

Għal dawn il-motivi l-Qorti tiddeċiedi l-kawża billi filwaqt li tilqa' l-ewwel eċċezzjoni taż-żewġ konvenuti, tilliberahom mill-osservanza tal-ġudizzju.

Bl-ispejjes kontra l-attur.

Moqrija.

Kopja Informali ta' Sentenza

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----